

Des Christens enige troost in leven en sterven

ZONDAG 1

Zingen: Psalm 122:1
Schriftlezing: Jesaja 40:1-18
Zingen: Psalm 27:3 en 7
Zingen: Psalm 97:7
Zingen: Psalm 84:6

Geliefden,

Des Heeren Woord bevat de rijkste vertroosting en verzoeking voor Zijn strijdende Kerk op aarde, die in dit leven allerlei verdrukking, strijd en moeite onderworpen is. Enerlei toch wedervaart aan deze zijde van het graf de rechtvaardigen en de goddelozen. De Heere Jezus heeft het Zijn volk Zelf gezegd: 'In de wereld zult gij verdrukking hebben'; maar Hij bemoedigde het tevens door erbij te voegen: 'Hebt goede moed; Ik heb de wereld overwonnen.' En, om geen andere plaatsen te noemen, door Jesaja heeft de getrouwe Jehova Zijn bedrukte en door de vijand overheerste Kerk toegeroepen: 'Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen.' Het kleine kuddeke des Heeren wordt aan zichzelf niet overgelaten maar als de gekochten door Christus' bloed bereid tot de eeuwige gelukzaligheid, die naar het welbehagen des Vaders hun is weggelegd. Toen het er voor Gods uitverkoren schare op aan gekomen is en Christus Zich bereidde om Zich als het Lam ter slachting over te geven; toen de grootste beroering kwam, die hemel en aarde bewoog, vertroostte Hij Zijn discipelen en in hen Zijn ganse kerk, zeggende: 'Uw hart worde niet ontroerd. In het huis mijns Vaders zijn vele woningen; anderszins zou Ik het u gezegd hebben; Ik ga heen om u plaats te bereiden.'

Deze sterke vertroosting kan de wereld niet bieden, maar schenkt de Heere Zijn volk, zodat de verdrukkingen en tegenheden in de wereld licht worden en zelfs de dood van zijn verschrikking en verderf wordt beroofd.

Van die enige troost nu, beide in leven en sterven, handelt de Heidelbergse Catechismus, die wij nu van week tot week met elkaar wens te behandelen. Ik vraag thans uw aandacht voor de eerste zondagsafdeling:

Vraag 1: Welke is uw enige troost, beide in leven en sterven?

Antw.: Dat ik met lichaam en ziel, beide in het leven en sterven, niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben, Die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomenlijk betaald en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft en alzo bewaart, dat zonder de wil mijns hemelsen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet; waarom Hij mij ook door Zijn Heilige Geest des eeuwigen levens verzekert en Hem voortaan te leven van harte willig en bereid maakt.

Vraag 2: Hoeveel stukken zijn u nodig te weten, opdat gij in deze troost zaliglijk leven en sterven moogt?

Antw.: Drie stukken. Ten eerste, hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Ten andere, hoe

ik van al mijn zonden en ellende verlost worde. Ten derde, hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn.

In deze zondagsafdeling wordt gesproken van: *des Christens enige troost in leven en sterven.*

Van die troost handelend, wijst de catechismus:

1. *op het vaste fundament, waarop die troost rust;*
2. *op de duurzame kracht, die deze troost eigen is;*
3. *op de zekere weg, waardoor deze troost verkregen wordt.*

1.

Al de eerste vraag van de Heidelberger is aller belangstelling waardig. De onderwijzer vraagt naar de enige troost beide in leven en sterven. Betekenisvolle vraag! Alle mensen zijn in dit leven om der zonde wil velerlei droefheid onderworpen en van allen geldt eveneens: 'Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel.' Het aardrijk is om onzer zonden wil vervloekt; doornen en distelen brengt het voort. Het ganse scheepsel zucht en is in barensood. Armoede, ziekte, aangedaan onrecht doen ons vaak in verdriet neerzitten. Daarenboven: de bezoldiging der zonde is de dood. Wat nu zal ons kunnen troosten en ons uit de nederbuiging in onze droefenis opheffen? En wie redt zijn ziel van het graf? Alle mensen zijn nietige vertroosters. En toch is er een troost beide in het leven en sterven en het is de grote betekenis van de catechismus, dat hij die enige troost op grond van Gods onbedrieglijk getuigenis ontsluit. Die catechismus is in 1563 opgesteld in de stad Heidelberg, de hoofdstad van het Keurvorstendom de Paltz. Gedurende geruime tijd was die Duitse staat in beroering geweest door de twisten der Luthersen tegen de Calvinisten. Toen echter de godvrezende Frederik III aan de regering kwam, die niet alleen de staatkundige belangen van zijn rijk zocht, maar in het bijzonder als de wortel van het ware welzijn van zijn volk de zuivere religie wenste te handhaven, werd aan Zacharias Ursinus en Caspar Olevianus opgedragen een catechismus op te stellen, waaruit in de kerken en scholen zou onderwezen worden. Zelf schreef de Keurvorst in dit troostboek een voorrede. Het was of een donderslag van de hemel viel, toen de Heidelbergse Catechismus in januari 1563 verscheen. In alle Europese talen overgezet, werd hij in alle landen verspreid. Rome beefde op zijn fundamenten; de Luthersen blaakten van vijandschap; allen, die de zuivere leer verguisden, sloegen de handen ineen, om die gehate catechismus te doen verdwijnen. De keurvorst zelf werd in 1566 voor de Rijksdag te Augsburg gedaagd en hij ging, ook al dreigde hem verval van zijn waardigheid, ja, zelfs de dood. Met grote vrijmoedigheid verdedigde hij zelf de zuivere leer zoals die in de catechismus werd beleden en de Heere gaf hem zulk een kracht, dat zijn vijanden verstomden en hem de vrijheid gelaten werd deze onderwijzing in de christelijke leer in zijn land te gebruiken. Zo triomfeerde de daarin beleden waarheid.

Vanuit Heidelberg is deze catechismus in Nederland ingevoerd door de dienst van de getrouwe, ijverige hofprediker van Frederik III, Petrus Dathenus. De Synode van Dordrecht besloot in 1578, nadat al de provinciale Synode in 1574 zich in die zin had uitgesproken, deze catechismus te gebruiken en Neêrlands kerk heeft het zich nimmer beklaagd.

Tallose malen is dit boekje herdrukt; veel verklaringen ervan zijn uitgegeven en tot op de huidige dag tonen zij, die de waarheid Gods liefhebben, voor de prediking uit de catechismus zeer grote belangstelling. Is het een wonder?

Niet alleen wordt de zuivere leer der waarheid ons in de catechismus ontvouwd, maar die leer wordt toepasselijk verklaard, zodat er geest en leven in dit boekje ligt tot

troost van Gods lieve volk. Geven wij dan ook nu weer onze aandacht aan hetgeen de onderwijzer ons naar Gods getuigenis zegt en dat alleen maar dienen kan tot onze enige troost, beide in het leven en sterven.

Die troost is een enige troost, door geen andere te vervangen. De wereld kan met al haar ijdel vermaak ten tijde van onze droefenis ons niet troosten; haar rijkdom wordt veracht als wij in zielesmartten neerzinken; haar vriendschap weet niet anders te bieden dan de stoïcijnse taal: 'U moet het u niet aantrekken; er u maar doorheen slaan.' Zelfs onze godsdienstige betrachtting en gereformeerde belijdenis, hoewel van groter kracht dan het vermaak der zonde, missen het vermogen om ons de ware troost deelachtig te maken, die ons zal doen roemen in de verdrukking. En in het sterven verlaat ons alles, waarop wij onze hoop bouwden, buiten de gemeenschap aan Christus. In die gemeenschap ligt de enige troost.

En die troost is persoonlijk. Welke is uw enige troost, zo vraagt de onderwijzer. Christus is niet in de wereld gezonden om alleen een mogelijkheid van zalig worden voor alle mensen te verwerven, als ware Hij, met eigen krachten door de gevallen mens, naar diens welgevallen aan te nemen. De beloften Gods ter zaligheid zijn dan ook niet voor alle mensen gegeven. De Heilige Geest past Christus en Zijn weldaden aan Zijn volk persoonlijk toe. Het wordt door genade mijn troost, beide in het leven en sterven, mijns getrouwen Zaligmakers eigen te zijn.

David sterkte zich in de Heere zijn God, toen Ziklag was verbrand en vrouwen en kinderen en al de have van hem en zijn volk was weggevoerd. Door die troost zingen Gods kinderen niet alleen bij dagen, maar ook in de nachten, als het donker is. Paulus en Silas zongen Gode lofliederen in de gevangenis, toen hun voeten waren samengeperst in de stok. Die troost was Daniëls sterkte in de leeuwenkuil en der jongelingen kracht in de brandende oven. Gods volk heeft niet alleen een troost in de hoop, dat bij hun sterven alle tranen van hun ogen zullen worden afgewist, maar bovendien getuigt de dichter: 'Zo ik niet had geloofd, dat ik het goede des Heeren zou zien in het land der levenden, ik ware vergaan.'

Zalig hij, die in dit leven
Jakobs God ter hulpe heeft.

En in het sterven verlaat die troost Gods kinderen niet. Jakob roept op zijn sterfbed uit: 'Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE!' Simeon roemt: 'Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede, naar Uw Woord; want mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien.' Stefanus ziet de hemelen geopend en Jezus staande ter rechterhand Gods, om hem te ontvangen in eeuwige heerlijkheid. Paulus heeft begeerte om ontbonden en met Christus te zijn, want dat is zeer verre het beste. De dood is verslonden ter overwinning. In het genieten van deze troost roept de Kerke Gods uit: 'Dood! waar is uw prikkel? Hel! waar is uw overwinning?' Maar op welk hecht fundament rust dan toch deze troost, zodat hij zelfs in de grootste smarten in de Heere gerust doet zijn, ja, dat de verschrikkingen van de dood hem niet doen wijken?

De catechismus wijst dat vaste fundament aan, eerst in ontkenning en dan in bevestigende zin. Ontkenning zegt de onderwijzer, dat deze troost verkregen wordt, 'dat ik niet mijn eigen ben'. Het is de diepte van onze val 'onzelf eigen te zijn'. Satan verleidde Eva door haar voor te spiegelen: 'Gij zult als God zijn, kennende het goed en het kwaad'; dat wil zeggen: gij zult niet meer staan onder God; gij zult Hem niet meer hebben te gehoorzamen; niet meer hebben te doen wat Hij gebiedt en te laten, wat Hij verbiedt. Zelf zult gij uitmaken wat goed en kwaad is; gij zult 'uws zelfs zijn', los van God; uzelf heer en meester.

Zie, dat is de diepe staat van onze ellende: los van God; onszelfs te zijn, slaaf van satan en zonde; onderworpen aan het rechtvaardig oordeel van de eeuwige dood. Red dan, o mens! uzelf in uw verdriet; red u in de knagingen van uw consciëntie; red u in de ure des doods, als gij vallen zult in de handen van de levende God. Vlei u in uw diepe ellendestaat tot de schellen van uw ogen afvallen en gij in eeuwige wanhoop wegzinkt; als het te laat, onherroepelijk te laat zijn zal om verlost te worden uit uw verderf en om de enige troost te verkrijgen, die beide in het leven en sterven geldt.

Heeft die ontkenning van de onderwijzer geen grote betekenis? Wij moeten van onszelf worden verlost om de enige troost deelachtig te worden; van onze troon afgestoten, van onze zelfheerschappij ontdaan worden. Degene die de genoemde troost ooit verkrijgen zal, wordt door de Heilige Geest afgesneden van de wortel, waarop hij stoelt. Zo menigeen wil Jezus aangrijpen als de drenkeling de toegestoken reddingsplank grijpt, maar hij bedriegt zichzelf, zo lange tijd hij niet met zichzelf omkwam. Van alle Pelagiaanse gronden van des mensen vrije wil wordt de bodem ingeslagen. Wij kunnen noch willen zalig worden uit vrije genade, door Christus alleen, tenzij wij 'niet onszelfs zijn'; tenzij wij, zoals God Zijn volk het leert verstaan, wanhopend aan alle eigen krachten, als verloren zondaren voor God invallen en de wapenen van vijandschap aan Zijn voeten neerleggen. Dan zal van kracht worden, wat de catechismus als het vast fundament van de enige troost zegt, dat ik niet mijn, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben.

En hoe zijn Gods uitverkorenen nu het eigendom van Christus?

A. Zij zijn het 'omdat zij Hem gegeven zijn.' Zij waren niet alleen door schepping, maar ook door verkiezing des Vaders eigendom. In de sluiting van het verbond der genade van eeuwigheid, zijn zij aan Christus gegeven, toen Hij op Zich nam al de eisen des verbonds te voldoen en met Zijn hart is Borg geworden. Hij Zelf betuigt het: 'Vader, zij waren Uwe en Gij hebt Mij dezelve gegeven.' Hoe zeker is dan dat volk eigendom des Middelaars. Niemand zal ze rukken uit de hand Zijns Vaders, maar ook niemand zal ze uit Zijn hand rukken. Het eigendomsrecht van Christus wortelt in de eeuwige verbondssluiting en ligt boven het bereik van satan en wereld en zonde.

B. Christus heeft met Zijn dierbaar bloed 'voor al de zonden van de gegebenen Zijns Vaders volkomenlijk betaald.' Volkomen betaling werd geëist; betaling door volmaakte gehoorzaamheid aan de wet en door het dragen van de straf, op de zonde bedreigd. God kan van Zijn recht geen afstand doen, tenzij Hij zou ophouden God te zijn. De laatste kwadrantpenning moest worden opgewogen eer genade de schuld en zonden van Adams nakomelingen uitdelgen kon. En die betaling konden alle schepselen, engelen en mensen samen niet geven. Gods eigen en natuurlijke Zoon heeft Zichzelf gegeven in onze menselijke natuur om voor al de erf- en dadelijke zonden der uitverkorenen te betalen. Hij kon uitroepen aan het kruis: 'Het is volbracht', toen Hij de last van Gods eeuwige toorn doordragen en de wet volkomen gehoorzaamd had. Door Zijn offerande is de schuld des volks 'uit Gods boek gedaan'. Niet één zonde bleef onvoldaan. Van het uur onzer ontvangenis af tot de laatste ademtocht van ons leven roepen onze zonden om de rechtvaardige vergelding des doods; elke zonde blijft, in zichzelf aangemerkt, de dood waardig; vergeeflijke zonden bestaan voor God niet. Maar Christus betaalde voor al de zonden der Zijnen en heeft met één offerande in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden. Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn. Satan zal niet meer onder 'de kinderen Gods' verschijnen om een Job zijn rechtvaardigheid te betwisten of te wijzen op Jozua's vuile klederen. Als een bliksem zag Christus hem uit de hemel vallen. 'Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het Die rechtvaardig maakt, wie is het, die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is, ja, wat meer is, Die

ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt!' Door koping zijn de uitverkorenen het eigendom van Christus en omdat

C. 'Hij hen uit alle geweld des duivels verlost heeft.' Van nature zijn wij in het geweld des duivels. In zijn macht hebben wij ons moedwillig overgegeven. Wij zijn uit de vader de duivel, die is een mensenmoorder van den beginne en niemand zal zijn helse klauwen ontkomen dan degenen, die door Christus worden verlost. Al in de moederbelofte is het Vrouwenzaad aangekondigd, Dat satans kop vermorzelen zou; Hij heeft zijn kop vertreden. Als de Leeuw uit Juda's stam heeft Hij overwonnen. Hij heeft de gevangenis gevangengenomen. Wederrechtelijk houdt de duivel de gekochten met Christus' bloed gevangen tot in het uur van Gods welbehagen Sions Koning intreedt in het huis van de sterk gewapende, om hem zijn vaten te ontroven. Want de Heere heeft niet alleen in Zijn vernedering en triomf degenen, die Hem van de Vader gegeven zijn, tot Zijn eigendom gemaakt, maar Hij doet dit ook dadelijk, de Zijnen in dit leven voerend uit de staat des doods en des toorns, waarin zij met alle mensen van nature verkeren.

Zo worden zij

D. 'het eigendom van Christus gemaakt en door het geloof met Hem verenigd.' Daaruit vloeit de enige troost, beide in het leven en sterven. In de wedergeboorte worden zij uitgehouwen uit Adam en Christus ingelijfd. Zij worden ingeënt in de wijnstok en kunnen niet verloren gaan. De vaste grond hunner vertroosting ligt niet in henzelf, noch in de genade, die zij in hun hart ontvingen, maar daarin dat Christus hen maakte tot Zijn eigendom en zij niet meer zichzelf zijn. Hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, zegt de apostel, wij zijn des Heeren. De genade in onze zielen is de felle bekamping van de driehoofdige vijand onderworpen, en in de strijd is geen wapen, waarvoor satan zwicht. Daarom verkeert Gods volk vaak in donkerheid en droefenis als het zich op die genade verlaat. Maar in de gemeenschap met en de overgave aan en het verlaten op Christus openen zich de sterke bronnen der vertroosting, die alle beschuldigers en zielbenauwers verdrijven; die de eeuwige zaligheid doen verwachten en het beginsel daarvan al in dit leven doen smaken; troost ook uit de medelijdende Hogepriester Die sterkte doet verkrijgen, om alle leed en droefenis te dragen. Voorwaar, de enige troost, beide in het leven en sterven heeft een vast fundament, een onwrikbare grondslag, die buiten ons naar het welbehagen des Vaders en door de kracht des Heiligen Geestes daarin ligt, dat Christus met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomenlijk betaald en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft.

Die enige troost nu, rustend op zulk een vast fundament, heeft grote kracht. Ik vraag dan nu uw gewijde aandacht in de tweede plaats voor

2.

de duurzame kracht, die deze troost eigen is.

Hiervan spreekt de catechismus in het tweede gedeelte van het antwoord, zeggende, dat de Heere Zijn volk 'alzo bewaart, dat zonder de wil mijns hemelsen Vaders geen haar van mijn hoofd vallen kan, ja ook, dat mij alle ding tot mijn zaligheid dienen moet; waarom Hij mij ook door Zijn Heilige Geest des eeuwigen levens verzekert en Hem voortaan te leven van harte willig en bereid maakt.'

De bewaring is één van Gods grote beloften, aan Zijn volk gegeven. In eigen kracht kunnen Gods kinderen niet één ogenblik bestaan noch de weg des levens bewandelen. In hen is geen kracht tegen de grote menigte hunner vijanden, die hen niet alleen uitwendig, maar ook inwendig dag en nacht bestrijden. Maar zij worden in de kracht Gods bewaard door het geloof tot de zaligheid, die bereid is, om geopenbaard te wor-

den in de laatste tijd. Ja, de haren huns hoofds zijn alle geteld en zonder de wil huns Vaders zal niet één haar van hun hoofd vallen. Wat hebben zij dan te vrezen? Vallen er dan geen haren van hun hoofd? Gaat dan hun weg niet door vele verdrukkingen? O ja, gewis; maar ook de tegenheden in dit leven, de verdrukkingen naar het vlees; de benauwingen naar ziel en lichaam zullen mede dienen tot hun zaligheid. Zij zullen erdoor geoefend worden; sterven aan de wereld; der wereld gekruist worden, zoals Paulus zegt: 'door Welke mij de wereld gekruisigd is, en ik der wereld.' Gehaat, veracht, vervloekt door de wereld, leert Gods volk daartegenover de wereld zelf verachten. In die diepe wegen der verdrukking wordt Gods volk geoefend en leert het zich meer en meer vreemdeling op aarde gevoelen, zoekende een ander vaderland. Neen, niet altijd is hun ziel verenigd met de verdrukking, die de Heere hun doet toekomen. Asafs gestalte is hun niet vreemd, toen hij nijdig was op de voorspoed der goddelozen, wier ogen uitpuilen van vet. Maar indien het geloof slechts een weinig in oefening mag zijn, dan roepen zij uit: 'Immers is God Israël goed, degenen, die rein van harte zijn.' Zij zouden de verdrukkingen niet willen missen, die in hun leven hun zijn overkomen, omdat zij een gans zeer uitnemend gewicht der heerlijkheid werken en tot hun zaligheid dienstbaar zijn. Dit doet hen in de verdrukking het hoofd omhoogheffen en zelfs door hun tranen heen, zingen van Gods liefde en trouw. Want niets zal hen scheiden van de liefde van Christus, verdrukking noch benauwdheid, noch vervolging, noch honger, noch naaktheid, noch gevaar, noch zwaard. Want in dit alles zijn zij meer dan overwinnaars door Hem, Die hen liefgehad heeft.

O, welk een duurzame kracht is dan die enige troost eigen! 'Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heere.' Die troost kent de wereldling niet; die troost is de onwedergeborene vreemd. Hij is het deel van Gods volk, gekocht met het dierbaar bloed van Christus.

Daarbij komt de verzekering des Heiligen Geestes van het eeuwig leven. Ach, velen van Gods kinderen moeten die verzekering missen. Of zij dan Gods werk in zich ontkennen kunnen? Of zij dan vreemdelingen van Christus zijn? Of dan de weg der zaligheid hun nimmer ontsloten is? Neen, maar de verzekering van hun zaligheid in Christus moeten zij maar al te zeer missen, niettegenstaande in elke geloofsoefening een verzekering is, die alle twijfel verdrijft en het over zijn staat bekommerde volk meermalen doet uitroepen: 'Nu zal ik niet meer twijfelen.' Maar als de levende zielsgestalte voorbijgegaan is, wijkt de verzekering en worstelt dat volk om als een zegel gezet te worden op des Heeren arm en hart.

En zie, nu wil de Heilige Geest tot troost van Zijn bestreden Kerk haar verzekeren van het eeuwige leven, met een verzekering, die niet meer wijkt, zelfs niet in de grootste donkerheid. Job getuigde van die verzekering, toen hij stond in de poorten des doods, onder de verberging Gods en de felle bestrijding des satans, van zijn vrienden verdacht, als ware hij een huichelaar, uitroepende door het geloof: 'Ik weet, mijn Verlosser leeft en Hij zal de laatste over het stof opstaan.' Verzekerd van het eeuwige leven riep hij in die grote nood en donkerheid uit, dat eenmaal de Heere het openbaren zou, dat hij geen huichelaar was. 'Uit mijn vlees zal ik God aanschouwen en mijn ogen zullen Hem zien en niet een vreemde.'

Mijne geliefden, de zaligheid hangt niet aan de verzekering, maar Gods volk mocht ernaar staan, opdat het Godonterend ongeloof meer worde gedood en de enige troost in het leven en sterven krachtiger onze ziel vervulle. Daarom te meer, zo zegt Petrus, 'benaarstigt u om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende zult gij nimmermeer struikelen.' Die verzekering draagt zijn vrucht tot de ware heiligmaking,

zoals de onderwijzer ook zegt, dat de Heere Hem voortaan te leven van harte willig en bereid maakt.

De genade Gods doet sterven aan de zonde. Van het oogenblik af, dat de Heere Zijn genade in de ziel verheerlijkt, wordt de zonde de dood. Neen, een onbewuste wedergeboorte, waarvan de ziel zelf niets gewaarwordt en niemand iets merkt, zulk een wedergeboorte kent de Schrift niet. Toen Zacheüs door Christus geroepen werd uit de vijgenboom, brak hij oogenblikkelijk met zijn zondig leven. Iedereen, die van dood levend gemaakt wordt, zou volmaakt voor God willen leven. Hij wordt willig en bereid om Hem voortaan te leven en breekt niet alleen met de zonden uitwendig, maar zou die met wortel en tak uit zijn hart wel willen uitroeien.

Maar welke geloofsoefeningen zijn er nu nodig, om de ware heiligmaking te oefenen; eigen krachten te verloochenen en Christus door het geloof te omhelzen en zulk een gebruikmaking van Hem te bekomen, dat Hij ons gegeven wordt tot rechtvaardiging en heiligmaking en verlossing? En wat is nu de vrucht van de verzekering des eeuwigen levens? Deze, dat wij de zonde afsterven en willig en bereid worden om Gode te leven, opdat des Heeren kracht in onze zwakheid volbracht worde. Gods volk doet zichzelf zulk een grote schade door te rusten in de ontvangen genade, hetzij in de gestalten, hetzij in de bewuste rechtvaardigmaking. Als ik zwak ben, zo leert de Heilige Geest het ervaren, dan ben ik machtig. De verzekering van het eeuwig leven maakt geen grote christenen, maar doet in ootmoed wandelen voor God, en toch het bewustzijn dragen, dat de dood verslonden is tot overwinning. De Heere neemt de vreze voor de dood weg in de verzekering van de zaligheid, die wij eens beërven zullen, als wij Gods raad hebben uitgediend en zullen opgenomen worden in heerlijkheid.

Maar hoe zullen wij deze troost verkrijgen? Op die vraag geeft de catechismus het antwoord als de onderwijzer ons ten derde bepaalt bij

3.

de zekere weg, waardoor deze troost verkregen wordt.

Hoor hoe hij vraagt: 'Hoeveel stukken zijn u nodig te weten, opdat gij in deze troost zaliglijk leven en sterven moogt? Drie stukken: Ten eerste hoe groot mijn zonden en ellende zijn; ten andere hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost worde; ten derde hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn.'

Alleen door deze weg wordt de enige troost in het leven en sterven verkregen. Van de drie genoemde stukken wordt zo gehandeld, dat tot zondag 5 gesproken wordt van des menschen ellende; van zondag 5 tot zondag 32 van de verlossing en van zondag 32 tot zondag 52 van de dankbaarheid. Waar dus een nadere uiteenzetting van deze stukken ons wacht, zij hier alleen een enkele opmerking gemaakt over de noodzakelijkheid van de kennis ervan.

Die kennis is meer dan bloot weten en consciëntieel toestemmen ervan, dat wij van nature gans ellendig zijn, alleen door Christus kunnen worden verlost en dat God Drie-enig alle aanbedding en dankzegging toekomt. Ook die wetenschap is onmisbaar en het voorrecht is niet te overschatten, indien wij met onze kinderen de zuivere belijdenis mogen bewaren. Maar toch, al stemmen wij deze zaken geheel toe; al 'geloven' wij wel, dat Gods Woord ze ons leert; al zijn wij in onze consciëntie van de noodzakelijkheid overtuigd, dat hier alleen de weg des levens ligt, toch is een historiële kennis niet genoeg. De algemene werking van de Heilige Geest kan ons verlichten en zelfs het goede Woord Gods doen smaken en ook de krachten der toekomstige eeuw. Maar desniettemin blijven wij bij al die gaven vreemdelingen van Christus en missen wij de enige troost in het leven en sterven.

Vooral in deze tijden is het zo nodig hierop acht te geven. Een oppervlakkig christendom juicht en jubelt; leeft gelukkig en houdt zich ervan verzekerd de zaligheid te zullen beërven. Ge neemt het in hun oog veel te zwaar met al dat tobben over zonden en ellenden. Wij zijn gedoopt; hebben de beloften; u hoeft alleen te geloven en dat geloof uit te drukken in uw wandel. Wat wilt u toch nog meer? Wat méér? Olie in de vaten! De zaligmakende werking van de Heilige Geest in onze harten, opdat onze lampen niet uitgaan, juist op het ogenblik als het geroep klinkt: 'De Bruidegom komt'; opdat wij niet als de dwaze maagden te laat zullen aankloppen met het wanhoopsgeroep: 'Heere, Heere, doe ons open' en horen zullen: 'Voorwaar zeg Ik u: Ik ken u niet.' Zullen wij de enige, onbedrieglijke troost verkrijgen, dan is ons een bevindelijke kennis nodig van ellende, verlossing en dankbaarheid. Ondanks alle bespottung en beschimping van het naamchristendom dezer dagen, leg ik er nadruk op, dat de zekere weg, waardoor de enige troost verkregen wordt, ligt in een bevindelijk kennen van de drie genoemde stukken. Niet alsof in de bevinding de grond der zaligheid van onze ziel ligt, maar omdat de gevallen mens alleen door bevinding deze stukken recht kan verstaan. Voor de wijzen en verstandigen is het verborgen, hoe God zondaren zaligt; voor geld is de hemel niet te koop. God overtuigt Zijn volk krachtadig, onwederstandelijk van hun ellendestaat en opent, opdat Hem de ere gegeven worde, de verlossing, die in Christus Jezus is.

En nu is het niet zo, dat eerst degenen die tot God bekeerd worden, enige jaren in de ellende verkeren, daarna zich in de verlossing beroemen, om dan het overige van hun leven in dankbaarheid door te brengen; neen, zo werkt God deze stukken niet. Waar Hij 't ene geeft, daar schenkt Hij ook 't andere. Zoals in een eikel geheel de eikenboom schuilt, zo ook wordt in de wedergeboorte geheel het nieuwe schepsel in Christus voortgebracht. Maar voor het bewustzijn van de ziel zelf is de leiding des Geestes nodig, opdat door de oefening van het geloof deze drie genoemde zaken tot der ziele troost recht zullen worden geweten. O, dan wordt het in de overtuiging van onze zonden zo bang, al zijn er ogenblikken van zielsverademing en al gloort soms de hoop, omdat wij nog zijn in het heden der genade en dus de deur der zaligheid nog niet is toegesloten; dan zijn er uren waarin wij onze harten mogen uitstorten voor God; dan wordt het lieve Woord van God soms geopend, zodat wij uitroepen: 'Als ik Uw Woord gevonden heb, heb ik het opgegeten en 't was zoeter dan honing en honingzeem'; dan zingen wij in de verruimingen des harten: 'God heb ik lief' en valt het pak van schuld en zonde van onze schouders af.

Maar hoezeer dit alles in de wortel van 't nieuwe leven ligt, Christus is ons zozeer verborgen en daarmee de verzoening der zonden door Hem, dat geduriglijk onze ziel bekommerd is vanwege Gods recht, dat door ons geschonden is. En nu leert de Heilige Geest Zijn volk bevindelijk kennen, dat Christus met Zijn dierbaar bloed Zijn volk heeft gekocht en verlost. In Hem is de zaligheid voor gans verlorenen; zouden zij niet getuigen van Zijn dierbaar bloed? Naar Hem gaat hun hart uit. Hem zoeken zij te gewinnen, want wat is hun anders nodig dan in Hem te worden ingeplant? Buiten Hem kunnen wij God niet ontmoeten. Het wordt omkomen voor hen met al het 'weten' van ellende, verlossing en dankbaarheid. Hun schuld staat open in Gods recht en hoe zouden zij rusten dan alleen in de verzekering des Heiligen Geestes, dat zij door Christus zijn gekocht en verlost; dat zij met God zijn verzoend en satans klauwen zijn ontkomen; naar het welbehagen des Vaders bereid tot de zaligheid, die hun is weggelegd in de hemelen.

Wat zal hen deren? Alle verdrukking is licht als deze troost wordt genoten, 'een lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat'. Welhaast zullen zij hun God en Koning eeuwig en volmaakt loven en zij zullen priesters en koningen zijn, om Hem te dienen en

met Hem te regeren eeuwig en altoos. In dit leven hebben zij al het beginsel van die ware dankbaarheid, waardoor God in hen door Zijn eigen werk verheerlijkt wordt, nademaal zij niets hebben om de Heere toe te brengen. Zo leren zij door de geloofswandeling in Christus, hoe, ja, hoe zij Gode zullen dankbaar zijn en verheugen zij zich in het licht, dat voor de rechtvaardigen gezaaid is, waarvan wij nu zingen uit Psalm 97:7:

Gods vriend'lijk aangezicht
Heeft vrolijkheid en licht
Voor all' oprechte harten
Ten troost verspreid in smarten.
Juicht, vromen, om uw lot;
Verblijdt u steeds in God;
Roemt, roemt Zijn heiligheid;
Zo word' Zijn lof verbreed
Voor al dit heilgenot!

Nog slechts een enkel ogenblik vraag ik uw aandacht, om tot onszelf met het over-dachte in te keren. Wijzen wij elkaar er toch op, dat wij van nature die enige troost missen, ja, onze troost elders zoeken; vijanden ervan zijn om uit genade gezaligd te worden. Vraag, mijn onbekeerde toehoorder, om de ontdekking door de Heilige Geest van de staat van uw ellende. Het wordt schering en inslag u voor te houden, dat gij pleiten moet op Gods beloften; maar is pleiten niet een werk des geloofs? En juist dat geloof hebben wij van nature niet. Het is een bedrieglijke voorstelling die men u geeft en zij getuigt van gemis aan rechte onderscheiding, al beroept men zich ook op onder ons beminde leraren. Mijne geliefden, wij zijn dood door de misdaden en de zonden; in satans macht. Wees eerlijk met uzelf. Wie is er, die naar God vraagt? Wie, die zijn zaligheid in Christus zoekt, zo hij niet aan de staat zijner ellende is ontdekt? De Heere zegt het ons Zelf: 'Die gezond zijn, hebben de medicijnmeester niet van node.' En wij zijn in onze schatting gezond, ook al belijden wij, dat wij verloren liggen. Waartoe zouden wij dan Christus benodigen?

De Heere overtuige u; begeef u getrouw onder de zuivere bediening des Woords; overleg de ernstige vermaningen; neem de nodigheden van het Evangelie ter harte. Het behage de Heere die krachtadig toe te passen, opdat gij uzelf moogt leren kennen gans ellendig en verloren. Dan eerst zult gij uw toevlucht nemen tot Hem, Die Zijn volk met Zijn dierbaar bloed heeft gekocht en van alle geweld des satans heeft verlost. O, hoor toch de rijke bediening van Gods Woord niet onverschillig aan; schud die niet van u af als u het kerkgebouw verlaat. Maar overleg en bedenk wat u nodig is ter zaligheid. Zie met jaloersheid op Gods volk, dat al in dit leven de enige troost geniet, die uit alle tegenheden het hoofd doet omhoogheffen en de hoop op de eeuwige gelukzaligheid gedurig vernieuwt. De Heere trekke u uit de macht der duisternis tot Zijn wonderbaar licht, opdat Christus door het geloof in uwe harten wone.

Ik bid u, verlaat u niet op aandoeningen en beroeringen van uw consciëntie, die voor korte tijd in velen zijn, maar ons nimmer tot Christus voerden. Zie toch het grote, alles beslissende onderscheid tussen de algemene en de zaligmakende bediening des Heiligen Geestes, opdat gij niet eenmaal bedrogen uitkomt. Want ziel verloren is alles verloren.

Zie, de enige troost, beide in het leven en sterven, heeft een vaste grond; hij is niet een hoop der spinnenkoppen, die vergaan zal. O, verdrukte en bedroefde zielen onder ons, door onweder voortgedrevenen en ongetroosten, de Heere zal uw stenen gans sierlijk

leggen en u op saffieren grondvesten. Heeft de Heere u overtuigd van uw zonden en ellende, Hij verwaardige u de grond meer en meer te verliezen uit al uw aangename gestalten en werkingen om vrede voor uw ziel te vinden. Smeek om de voortdurende ontdekking van uw ellendestaat, opdat gij een Borg voor uw schuld zou mogen vinden. Wij moeten alles buiten Christus prijsgeven, om Hem te gewinnen en de enige troost door het geloof te verkrijgen, die geldt beide in het leven en sterven. Christus verkrijge een gestalte in u, opdat uw geloof zich op Hem richte en gij zoeken moogt in Hem gevonden te worden. Zie toch meer en meer van uzelf af; het leven is alleen in Hem, Die dood geweest is en leeft in alle eeuwigheid. Hij zal Zijn volk en erfdeel niet begeven, maar Hij verwaardige ons, om niet te rusten dan alleen in Hem.

Hoe menigeen van Gods volk mist de verzekering des Heiligen Geestes! Daardoor worden zij zo vaak geslingerd en in twijfel gebracht, of zij wel waarlijk deel hebben aan Hem, Die hun toch door het geloof dierbaar geworden is. Zou het zijn oorzaak niet daarin hebben, dat wij maar al te zeer ons leven nog zoeken buiten Hem? Och, of wij ons leven verliezen mochten, om het in Hem te vinden. De Heere vertrooste u naar de rijkdom Zijner genade, maar houde niet op om te twisten tot Zijn gerechtigheid in u verheerlijkt zij.

Gods beloften, u geschonken, verwekken in u een gedurig pleiten aan Zijn genadetroon. Is Hij niet de Getrouwe, Die Zijn Woord nimmer krenken zal? Houd dan aan, opdat gij Zijn hart nemen moogt met één van uw ogen en een keten van uw hals. Hij verzeker u door de Heilige Geest van het eeuwig leven, dat gij in Hem deelachtig zijt. Het bloed van Christus worde u meer en meer dierbaar. Valt de duivel u aan, hij is een overwonnen vijand. Benauwt u de wereld, woelt in u de zonde, gij mocht door het geloof in Christus uw overwinning hebben. Hoe rijk beweldadigd is toch dat volk, dat de verzekering van de Heilige Geest door het geloof verkrijgen mocht en met Paulus mag getuigen: 'Ik weet in Wie ik geloofd heb' en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag; dat dood noch leven ons zal scheiden van de liefde Gods in Christus. Roem toch, o volk van God, het heil, dat gij in uw Borg en Middelaar verkregen hebt en verwek velen tot jaloersheid. Het zij uw gedurige troost, dat gij niet uws zelfs, maar uws getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen zijt.

Laat de verdrukkingen in het vlees u niet ontmoedigen. Zij zijn u nodig en zullen dienen tot uw zaligheid. Och, dat wij ons kruis gewillig achter Christus dragen mochten. De strijd en verdrukking zullen niet altijd duren en de Heere Zelf bepaalt de mate en de tijd. Hij heilige ons en geve ons een ootmoedige wandel, opdat daaruit blijke de dankbaarheid, die de Heere waardig is. Christus is uw zoen- en dankoffer en wij mochten door het geloof, met verloochening van onszelf, God in Christus ere geven, als het volk dat geformeerd is om Zijn lof te vertellen. Nimmer zijn wij in staat de Heere iets toe te brengen, wat Hem welbehaaglijk is, maar in Christus is des Heeren volk Gode een lieflijke reuk. Hij vermaakt Zich in Zijn eigen werk en dit doet Hem spreken: 'Ik ben in Mijn hof gekomen, o Mijn zuster, o bruid! Ik heb Mijn mirre geplukt met Mijn specerijen. Ik heb Mijn honingraten met Mijn honing gegeten. Ik heb Mijn wijn, mitsgaders Mijn melk gedronken.' Het alles is Zijn werk; de vruchten zijn vruchten van de ware Wijnstok. De Heere werke de zelfverloochenende dankbaarheid hier in dit leven in beginsel, opdat wij eten en drinken en dronken worden van Zijn liefde. Welhaast zullen wij eeuwig bij de Heere zijn. Zo vertroost elkander dan met deze woorden.

Amen.